

BEWONERS BETER BETREKKEN BIJ BOUWPLANNEN, MAAR HOE DAN?’

De Vereniging Vrienden van Den Haag vindt dat in de participatiegids van de gemeente participatie al moet starten voordat er sprake is van een uitgewerkt bouwproject.

OPINIE
07-07-2022

De nieuwe Omgevingswet wordt al toegepast in de Binckhorst waar veel wordt gebouwd. Deze toren, The Blox, komt er nog bij. | Beeld: Vorm

Bij ingrijpende bouwplannen gaat het, ondanks de participatie, in Den Haag regelmatig mis. Want als de plannen breder bekend worden, zijn de belangrijkste besluiten vaak al genomen. Met als gevolg protesten, kritiek in lokale kranten, gemor in de gemeenteraad, kostenstijgingen en uiteindelijk rechtszaken. Voor stadhuis en ontwikkelaars lijkt bewonersinspraak vooral lastig. Veel gedoe kan echter voorkomen worden als men de burgers eerder bij het proces betreft, hun inspraak serieus neemt en de voor hen essentiële onderdelen in de plannen weet te verwerken.

De nieuwe Omgevingswet stelt burgerparticipatie straks verplicht en de gemeente lijkt oprecht van plan die inhoudelijk goed te willen regelen. Zo komt er een participatiegids voor ingrijpende bouwprojecten. Samen met adviesbureau 7Zebra's heeft de gemeente groepen ambtenaren, maatschappelijke organisaties en projectontwikkelaars gevraagd het concept te bekijken en verbeteringen voor te stellen; de leden van de gemeenteraad komen nog aan de beurt.

Een van de geraadpleegde organisaties is de Vereniging Vrienden van Den Haag. Geregeld schrijven wij over grote Haagse bouwprojecten, dragen zienswijzen aan en spreken in bij raadscommissies. Wij juichen dit initiatief dan ook toe en schetsen hier een aantal essentiële voorwaarden.

Primaat

Het primaat voor besluitvorming over de toekomst van de stad ligt bij de gemeenteraad. Die is immers door de

burgers gekozen. Hij stelt de kaders vast en bepaalt de gemeentelijke regie. Wel zullen ontwikkelaars de gemeente kunnen vragen wat binnen de gemeentelijke visie op een potentiële planlocatie mogelijk is. Zodra zo'n locatie in beeld komt, behoort men met de participatie te beginnen. In samenspraak met de burgers moet dan in een voortraject eerst worden vastgesteld wat daar qua bestemming en vormgeving zoal kan, zoals hoogbouw, verdichte urbane bouw in zes tot negen lagen (wat de hoogste verdichting geeft), laagbouw of allerlei mengvormen. Onafhankelijk stedenbouwkundig advies en bouwkundige schetsen kunnen de opties voor alle deelnemers verduidelijken, inclusief de mogelijkheden voor publieke voorzieningen, openbare ruimte, groen en andere belangrijke zaken.

In de gids moet participatie dus al starten voordat er sprake is van een uitgewerkt project. Want als dat pas begint nadat er al afspraken met marktpartijen gemaakt zijn, dan zullen deze hun plan alleen nog marginaal willen bijstellen. Ontwikkelkosten zijn dan immers al gemaakt. Door middel van een dialoog op voorhand met alle belanghebbenden kan het beste eerst een voorkeursrichting worden vastgesteld. Deze kan de gemeente helpen bij het opstellen van een Nota van Uitgangspunten.

Rekening houdend met de inspraak stelt de gemeenteraad dit basisdocument vast. Belangrijk is dat deze nota in principe nog 'zacht' is. De definitieve keuze komt later.

Participatieladder

De Omgevingswet continueert het beleid dat niet de overheid maar de initiatiefnemers de participatie organiseren en financieren. Daarom is het zeer belangrijk dat de gemeente in een raadsbesluit vastlegt wat zij onder participatie verstaat en wat dit concreet inhoudt, bijvoorbeeld met behulp van de bekende participatieladder. Voorkomen moet worden dat participatie straks nog steeds beperkt blijft tot het geven van informatie, het ophalen van meningen en het beantwoorden van vragen, zonder dat inspraak de plannen wezenlijk beïnvloedt. Ook moet de gemeente kwaliteitseisen aan het participatieproces stellen, aangeven hoe zij die kwaliteit gedurende het gehele traject gaat bewaken en bepalen wat er gebeurt als blijkt dat van die eisen wordt afgeweken. Voor de informatieoverdracht zijn eveneens kwaliteitscriteria nodig, want zonder goede informatie is zinvolle participatie onmogelijk. Zo moet informatie feitelijk, relevant en beknopt zijn, zonder ronkende promotie. Zij moet voor iedereen toegankelijk zijn qua taal en taalgebruik (geen moeilijke woorden en lange zinnen), tijdstip (bijvoorbeeld niet tijdens schoolvakanties) en media (veel mensen lezen geen digitale informatie en/of wijkkranten). Heel belangrijk is fysieke zichtbaarheid, bijvoorbeeld doordat de gemeente de verplichting oplegt om direct een duidelijke aankondiging op de initiatieflocatie te plaatsen. Verantwoording voor het participatietraject moet bovendien niet pas achteraf plaatsvinden zoals in de Omgevingswet staat, maar al op specifieke momenten tijdens het proces. Correctie bij tekortkomingen is dan nog mogelijk, wat problemen kan voorkomen.

'De participatiegids zal vooral kort en praktisch moeten zijn'

Ten slotte zal de participatiegids vooral kort en praktisch moeten zijn, met eenvoudig taalgebruik, en waar nodig ook in andere talen beschikbaar. Aan de meewerkende ambtenaren zal het niet liggen: die willen van de gids een succes maken. De uitdaging is nu om de goede voornemens zodanig vast te leggen dat de gemeenteraad het college eraan kan houden dat het, alvorens tot verdere afspraken te komen, heeft nagegaan of initiatiefnemers voor een project de gemeentelijke participatieregels correct hebben toegepast.

Namens de Vereniging Vrienden van Den Haag Rupert van Heijningen, voorzitter, en Christine Sijbesma, werkgroep Stadsbeeld en Stadsgroen.

Verantwoording De hoofdredactie draagt geen verantwoordelijkheid voor de inhoud van de opiniestukken op deze pagina. Die ligt bij de auteurs.